

Bestandsplan for elgforvaltning 2011-2013 Indre Evenes Storvald

Planperiode

Planperioden er på 3 år og gjelder for årene 2011 til og med 2013.

Driftsplanområdet

Bestandsplanområdet omfatter Gnr. 26 (Lenvik), Gnr. 27 (Snubba), Gnr. 28 (Østervik) og Gnr. 93 (Bogmarka) som utgjør Indre Evenes Grunneierlag (IEG); Gnr. 24 (Bergvik) og Gnr. 25 (Kleiva) som utgjør Bergvik jaktfelt, samt Gnr. 23 (Strand) som utgjør Strand jaktfelt. Bestandsplanområdet ligger i Evenes kommune og utgjør et totalareal på 62.911 da, og deles i 4 jaktfelt. IEG's område deles i to like store deler av Skallvasselva, Holmvatnet, Holmvasselva (Storelva), Austervikvannet og Austervikelva. Østervik Jaktslag jakter på området sør av delelinja (Gnr. 28), mens Snubba/Lenvik Jaktslag jakter på området nord av delelinja (Gnr. 26, 27 og 93). Bergvik Jaktslag jakter på området nordvest for jaktfeltet til Lenvik/Snubba (Gnr. 24 og 25). Strand jaktslag jakter på jaktfeltet nordvest av Strandvatnet (Gnr. 23). Grensene mellom de forskjellige jaktfeltene (stiplete sorte linjer) og grensene mot nabovald (heltrukne sorte linjer) er vist på kartet (figur 1).

Figur 1: Bestandsplanområde og jaktfeltene

Målsetting

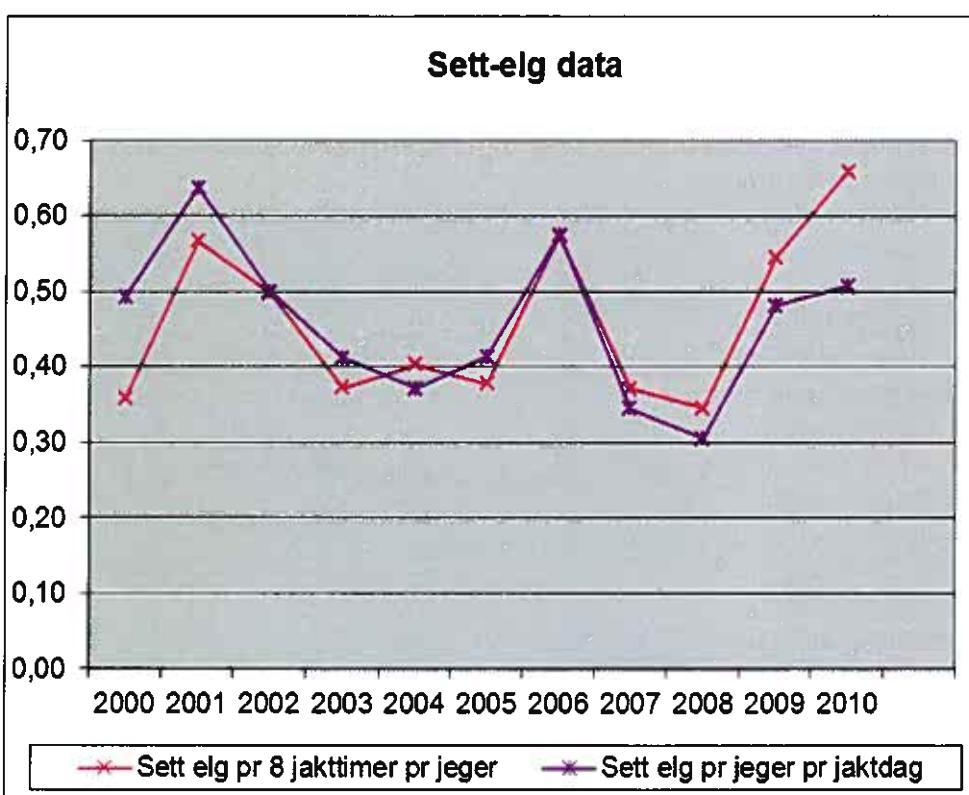
Den langsigte målsettingen er å få en bestand med optimal produksjon og avkastning sett i forhold til at dyrene skal være sunne og friske og ha god kjønns- og aldersfordeling, samt en passende størrelse i forhold til leveområdets biologiske bæreevne og skadepress for annen virksomhet. På sikt skal grunneierne oppnå et optimalt utbytte sett i forhold til skadeomfang på private og offentlige eiendommer.

Konkrete mål i planperioden basert på "sett elg" data er:

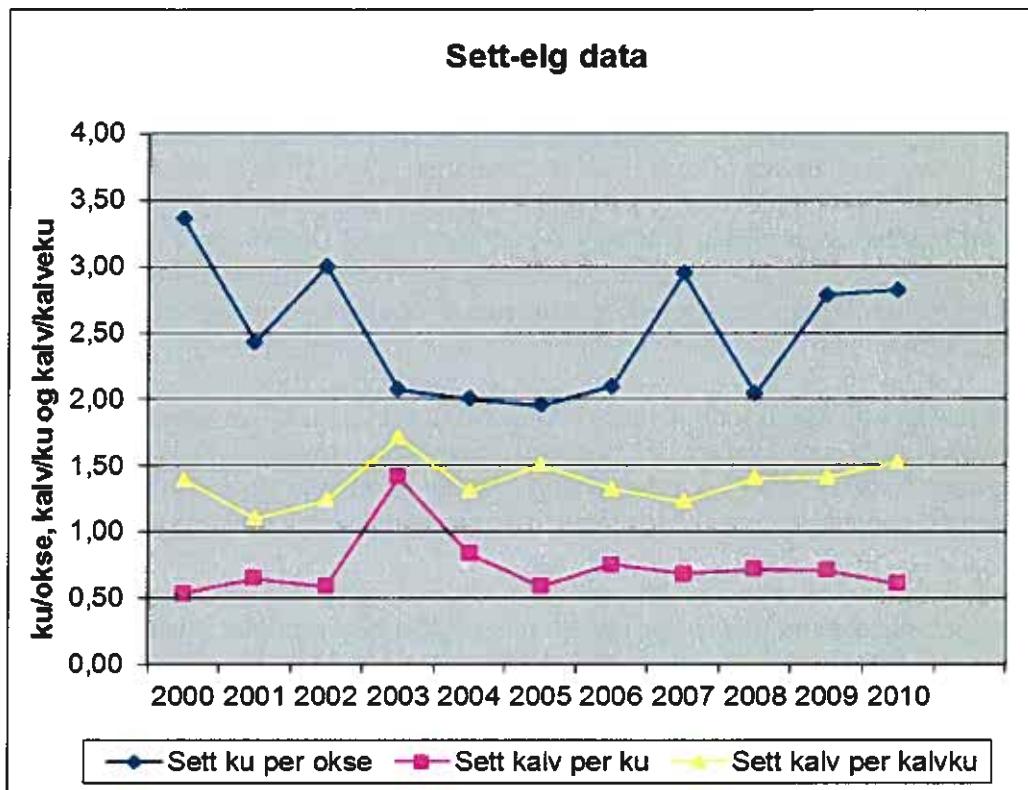
- En total elgstamme på mellom 0,45 og 0,50 "sett elg"/jaktdagsverk og som består av ca. 43 % kyr, ca. 22 % okser og ca. 35 % kalver ("den produktive elgstammen")
- Øke andelen av okser, og spesielt de produktive oksene (+3,5år) slik at disse skal utgjøre omrent halvparten av okser i bestanden
- Ku/okse ~ 2,0
- Bestand av produktive kyr på ca. 25 % av "sett elg" som tilsvarer ca. 2/3 av "sett kyr"
- Kalv/ku (fødselsrate) ~ 0,85
- Kalv/kalveproduserende kyr ~ 1,35

Planforutsetninger og bestandsdata

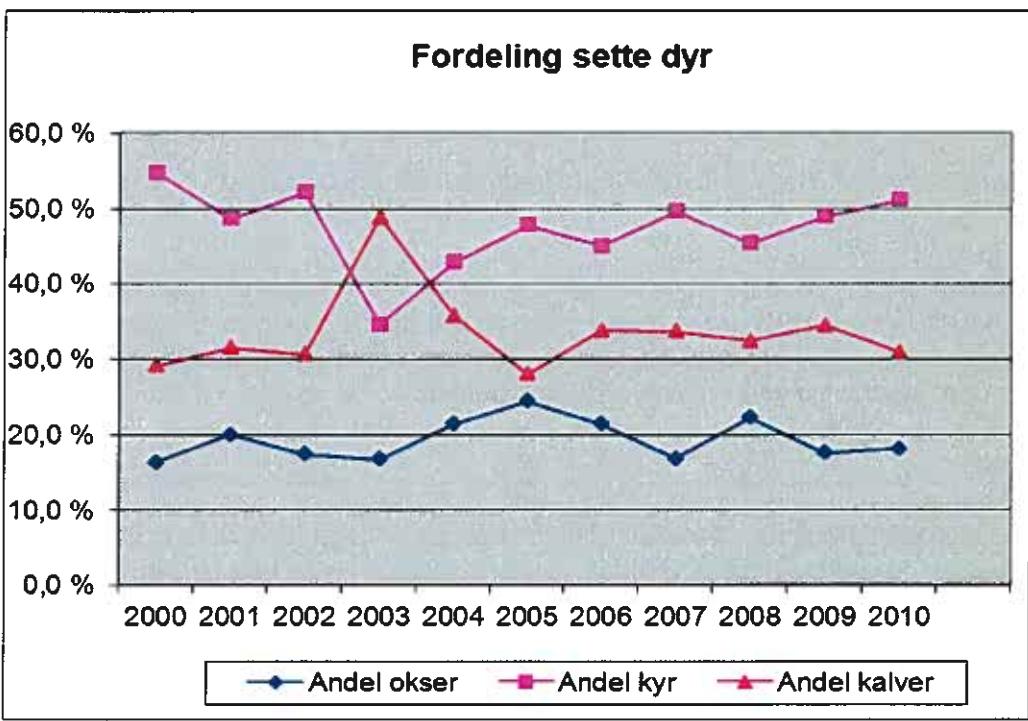
Som grunnlag for driftsplanen er "sett elg" data, fellingsstatistikk, forskeranbefalte måltall for kjønns og aldersmessig sammensetning for "den produktive elgstammen" samt kjønns og aldersmessig fordeling av felte dyr, benyttet. Alle jaktlagene har etter endt jakt levert "sett elg" skjema. Skjemaene inneholder data om varighet av jakta, antall jegere, totalt sett elg (også antall ikke-kjønns og aldersbestemte dyr (ukjente dyr), antall voksne dyr fordelt på kjønn og antall kalver og dato for observasjonene. For felte dyr er det også registrert antall og kjønn på 1,5 åringer.

Figur 2: Sett elg/jaktdagsverk

Figur 3: Sett ku/okse, kalv pr. ku og kalv pr. kalveproduserende ku

Figur 4: Andelen sette okser, kyr og kalver

Figur 2 viser sett elg pr jaktdagsverk, figur 3 viser fødselsrate (kalv pr. ku), kalv pr. kalveproduserende ku samt sett ku pr okse. Figur 4 viser den prosentvise fordelinga av sette okser, kyr og kalver. Utviklingen i sett elg pr jaktdagsverk er positiv og i tråd med målsettinga

for siste planperiode. Ut fra sett-elg dataene kan det imidlertid synes som at elgstammen har en høyere andel enslige kyr og lavere andel okser (2,82 ku pr okse) enn det som er ønskelig. Det er trolig den høye andelen ku pr okse (lite okser) som har bidratt til at det er observert forholdsvis mange enslige kyr. Produktiviteten for de kyrne som hadde kalv var imidlertid svært bra, og viste 1,53 kalv pr kalveproduserende ku; dvs. at ca. halvparten (53%) av de produserende kyr hadde tvillingkalver. Det kan tyde på at de kyrne som har blitt bedekket har vært i god kondisjon, svært fruktbare og at de har blitt befruktet av gode okser. Den viktigste utfordringen i denne planperioden blir derfor å få en elgsammensetning med bedre balanse mellom produktive okser og kyr. Dette vil trolig redusere andelen av enslige kyr og dermed øke fertiliteten blant kyrne.

Et større område som i tillegg til Indre Evenes inkluderer Østre Evenes, Grovfjord Storvald og Herjangen-Bjerkvik bygger opp om den positive trenden i utviklingen av elgbestanden i hele dette området. Andelen okser i forhold til kyr og balansen mellom okser, kalver og kyr er imidlertid nærmere sammensetninga i "den produktive elgstamme" enn om man bare ser på Indre Evenes.

Nedenfor vises sett-elg data og trender for Indre Evenes og for hele området i siste planperiode, samt målsetting for denne planperioden:

	<i>Indre Evenes Storvald</i>			<i>Hele området *)</i>			<i>Mål</i>
	<i>2008</i>	<i>2010</i>	<i>Trend</i>	<i>2008</i>	<i>2010</i>	<i>Trend</i>	
Andel okser	22 %	18 %	⬇️	24 %	21 %	⬇️	22 %
Andel kalver	33 %	31 %	⬇️	29 %	34 %	⬆️	35 %
Andel kyr	45 %	51 %	⬆️	47 %	45 %	⬇️	43 %
Sett ku pr okse	2,04	2,82	⬆️	1,98	2,14	⬆️	~2,0
Sett kalv pr ku	0,71	0,60	⬇️	0,61	0,75	⬆️	0,85
Sett kalv pr kalveku	1,40	1,53	⬆️	1,33	1,40	⬆️	1,35
Sett elg pr jeger pr jaktdag	0,31	0,51	⬆️	0,30	0,57	⬆️	0,48

*) Hele området – Indre Evenes, Østre Evenes, Herjangen-Bjerkvik og Grovfjord Storvald

Gjennom planperioden tas det sikte på en avskyting slik at målsetninga for elgstammen oppnås (se side 2; Målsetting) På denne måten vil en på sikt kunne oppnå en elgstamme som har god sammensetning og en reproduksjon som er tilpasset leveområdet for elgen samtidig som man kan opprettholde en god avkastning til grunneierne.

Vinterbeite

En av de kritiske parametrene for størrelsen til en elgstamme er tilgang på vinterbeite. I barmarksperiodene og ved moderat snødybde (< 60cm) vil elgen bruke hele hele området og bitepresset vil bli jevnt fordelt. Straks snødybden overskridet ca. 60cm vil elgen trekke ned mot snøfattigere områder. I området er kyststrekninga fra Bogen til Bjerkvik, samt Grovfjord, relativt snøfattige områder, mens innlandsområdene er tildels svært snørike. Dette resulterer i at elgen migrerer fra innlandsområdene til kystområdene. Under snørike forhold har kyststrekninga en svært tett elgbestand.

De siste vintre har hatt en snøfattig tidlig vinter med mye snø fra februar og utover. Dette har medført at elg har blitt observert i hele området tidlig på vinteren, mens i siste del av vinteren har elgen trukket ned mot sjøen. Dette har medført at vinterbeiteområdet i praksis har utgjort størstedelen av området nedenfor tregrensa tidlig på vinteren, mens beitinga har vært

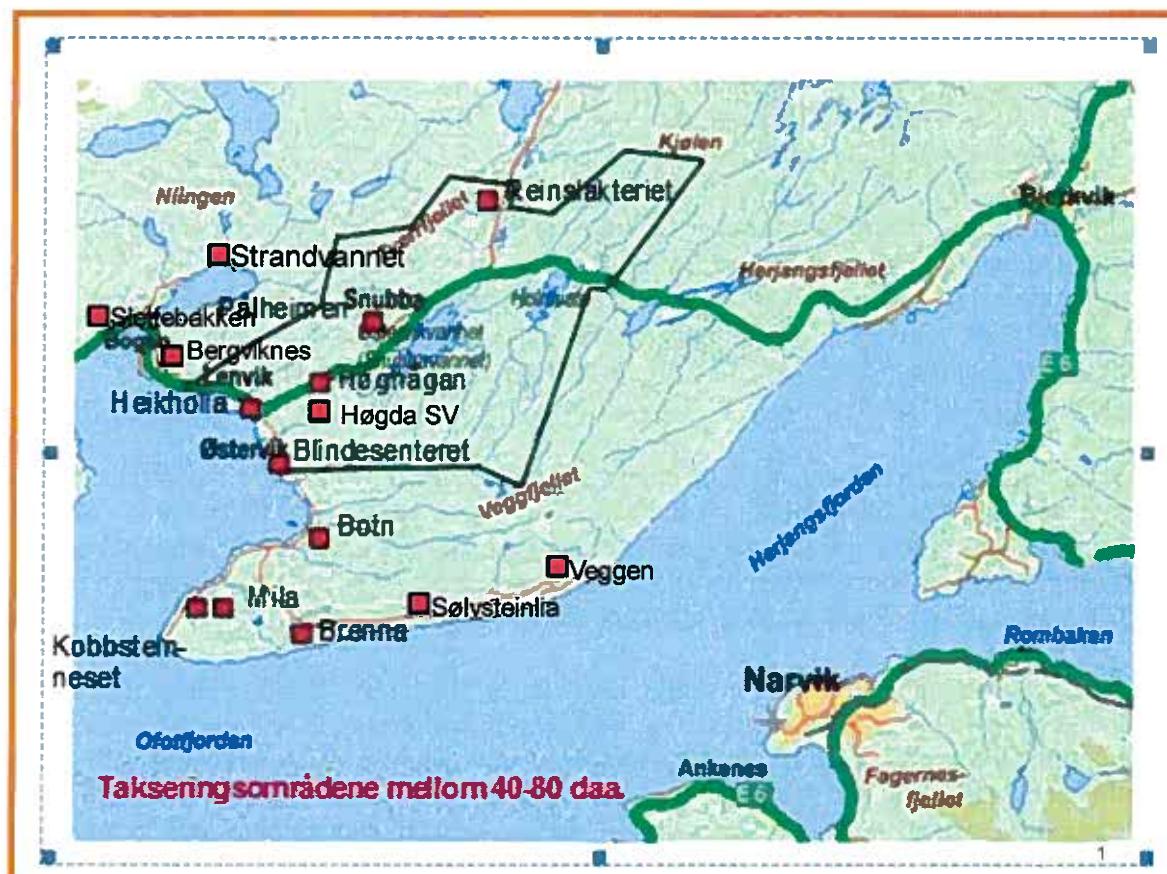
konsentrert om kyststrekninga senere på vinteren. Dette har generelt sett redusert belastninga på vinterbeite langs kysten i og med at elgen kunne beite i hele området i halve vintersesongen. I tillegg har det vært snøbart i størstedelen av området fra månedsskiftet april-mai slik at elgen i tillegg til kvist også kunne beite på blåbærries og røsslyng.

Det ble gjort elgbeitetaksering i 2003 og 2004 på 9 områder som representerer forskjellige biotoper i beiteområder for elg (figur 5; Reinslakteriet, Pålheimen, Høghågan, Heikholla, Blindesenteret, Botn, Kobbskogen, Brenna og Mila). Våren 2008 ble 6 nye områder taksert (Slettebakken, Strandvannet, Bergviknes, Høgda SV, Sølvsteinlia og Veggen) slik at det nå er totalt 15 områder som er taksert og dekker de viktigste vinterbeiteområder for elg (figur 5). Resultatene fra takseringen er vist i figur 6.

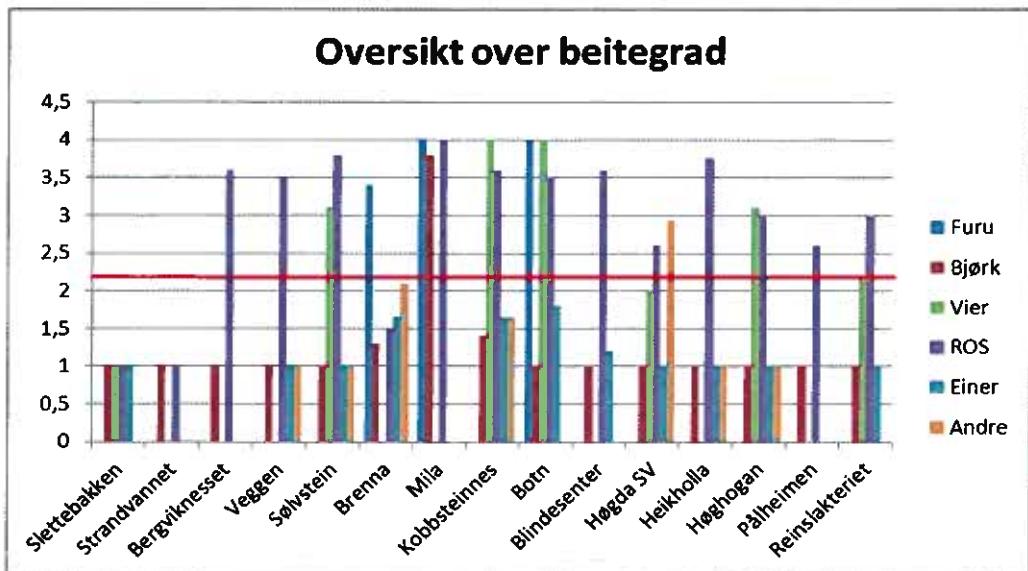
Elgen har følgende preferanse for treslag til vinterbeite:

1. Rogn, osp, selje og vier (ROS-gruppa)
2. Furu, einer
3. Gran, or, bjørk

Dette betyr at dersom elgen har tilgang til alle disse treslag, vil den beite ROS-gruppa, deretter furu og einer og til slutt gran, or og bjørk. Som tidligere nevnt utgjør blåbærries og røsslyng foretrukne planter på linje med ROS-gruppa dersom snøforholdene tillater det.

Figur 5: Kart som viser områdene (røde firkanter) som det har vært foretatt elgbeitetaksering

Figur 6: Beitegrad fordelt på de forskjellige treslagene i takstområdene. Rød horisontal linje representerer kvistuttak (beitegrad; se nedenunder) som trærne tåler.

Takseringa baseres på kartlegging av hvilken grad årsskuddene til et tre er beitet. Kartleggingsprosedyren er utarbeidet av Norges Landbrukskole og Skogforsk og viser beitepresset for trær og busker inndelt i følgende fire beitegrader:

1. Beitegrad 1; ingen/ubetydelig beiting
2. Beitegrad 2; < 1/3 av årsskudd var beitet
3. Beitegrad 3; 1/3 - 2/3 av årsskudd var beitet
4. Beitegrad 4; > 2/3 av årsskudd var beitet

Innen hvert takseringsområde kartlegges et linje-basert nettverk av 30 punkter á 12,5 m² hvor antall og beitegrad til hvert enkelt treslag mellom 0,6 og 4,0 m høyde, samt antall elgekskremler, registreres. Forskningsresultater viser at et tre tåler et årlig uttak på ca. 40 % (beitegrad 2,2) av årets kvist uten at det går ut over treets evne til å produsere kvist. Høyere beitegrad betyr at treslagenes evne til å produsere kvist vil avta for til slutt å dø ved vedvarende høyt beitepress.

Takseringsområdene Oladalen og Pålheimen viser beiteresultater fra to snørike områder hvor elgen beiter frem til snødybden blir problematisk (> 60 cm). De fleste treslag viser lav til moderat beitegrad (1-3), men med for sterk beiting også av ROS gruppa med beitegrad 2 til 3. Takseringsområdene Slettebakken og Strandvannet er områder med minimal beiting og ingen elgekskremler og tyder på at disse områdene var lite benyttet av elg.

Takseringsområdene Høghågan, Heikholla, Bergvikneset, Høgda SV, Blindesenteret, Botn, Kobberneset, Mila, Brenna, Sølvsteinlia og Veggen representerer typiske vinterbeiteområder hvor en ofte observerer beitende elg i de snørike deler av vinteren. Alle områdene viser dominerende beitegrad 3-4 på årskvist for rogn, osp, selje, vier (ROS-gruppa), samt furu der dette treslaget er til stede. Bjørk, einer og gran viser en betydelig lavere beitegrad dominert av beitegrad 1-3. Særlig sterk beiting ser en i Mila og Brenna hvor også gran, bjørk og einer er sterkt utbeitet. I alle disse områdene er beitepresset for høyt. Et fortsatt like høyt beitepress vil kunne medføre at mesteparten av nye skudd i ROS-gruppa og furu vil bli beitet og resultere at disse treslagene på sikt vil dø ut. Elgen kan da forsøke beitinga til einer, bjørk, or og gran, men erfaring fra bl.a. Sørlandet viser at spesielt bjørk raskt utvikler "antibeitestoffer" slik at

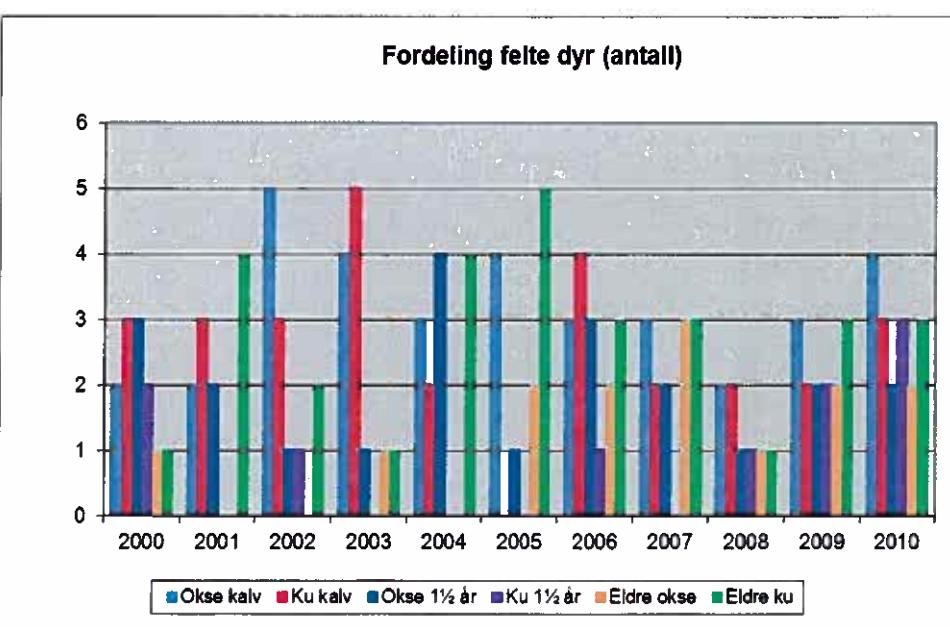
elgen vil forsøke å unngå beiting av dette treslaget. Både vinterbeitet og elgen vil dermed degenereres slik som observert på Sørlandet hvor beinskjørhet, lavere elgtetthet og lavere slaktevekt ble resultatet. Anbefaling fra forskere er at beitepresset må holdes på et slikt nivå at det biologiske mangfoldet kan opprettholdes, samt at det ikke går ut over kvistproduksjonen i skogen.

Hver elg trenger ca. 15 kg kvist i døgnet for å opprettholde kondisjonen. Årlige gjennomsnittlig kvistproduksjon pr. dekar er på ca. 15 kg basert på takseringsresultatene, gitt en gjennomsnittlig beitegrad på 2,2 for alle treslag. Hver elg ville da trenge ca. 0,5 km² areal for å overleve vinteren. Dog viser elgbeitetakseringen at elgen i vesentlig grad beiter på ROS-gruppa og furu, der sistnevnte treslag er til stede, og elgen vil, basert på takseringsresultatene, således trenge ca. 2 km² for å dekke behovet for mat gjennom en 6 måneders lang vinter med snødybde over 60 cm.

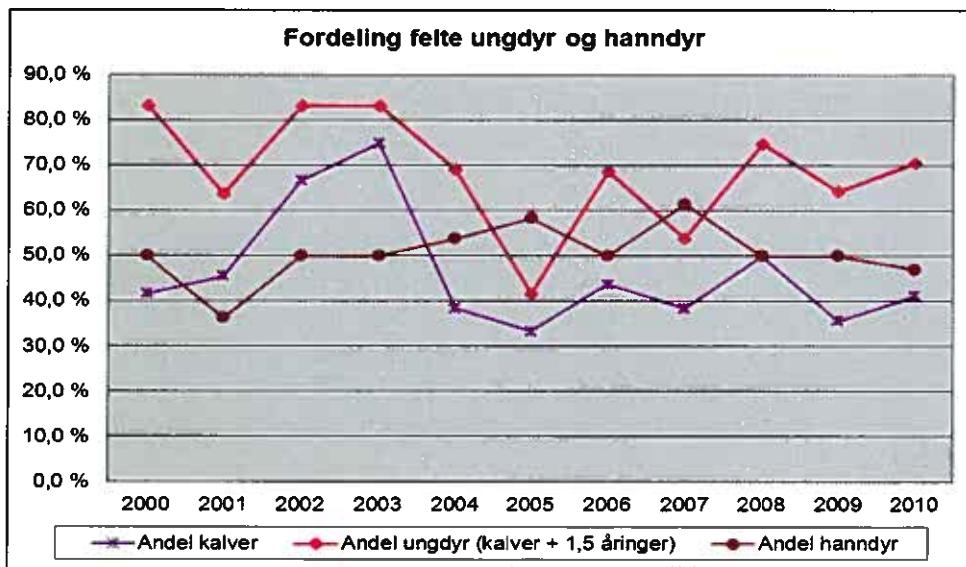
Elgbestanden bør holdes på slikt et nivå at det ikke går ut over det biologiske mangfoldet i et område. Den overbeitinga i vinterbeiteområdene som elgbeitetakseringen viser vil på sikt kunne medføre at rogn, osp, selje, vier og furu langsomt dør ut. Det kunne være grunn til å håpe at de senere års relativt snøfattige tidligvintre har hatt en positiv effekt på vinterbeiteområdene, men takseringsresultatene fra 2008 viser fortsatt for høyt beitepress på de foretrukne vinterbeiteplantene. Fremtidig elgbeitetaksering i området bør derfor fokusere på retaksering av tidligere takstområder for å kartlegge endringer i beitepresset over tid.

Plan for bestandstørrelse og avskytnings

Figur 7 viser antall felte elg fordelt på alder og kjønn for perioden 2000 til 2010, mens figur 8 viser andelen ungdyr (kalver + 1,5 åringer), andelen kalver og andelen hanndyr av felte dyr. I løpet av perioden ble det felt 140 elg fordelt på 71 hann elg (51 %) og 69 hunn elg (49 %) noe som er en svært bra kjønnsfordeling. 57 okser ble felt som ungdyr (kalver: 35, 1,5 åringer: 22), mens 14 voksne okser ble felt og av disse er det bare 4 okser som er å betrakte som voksne produksjonsdyr. Når det gjelder hunndyr ble 29 felt som kalv, 10 som 1,5 åringer og 30 som voksne kyr.

Figur 7: Antall felt elg fordelt på alder og kjønn.

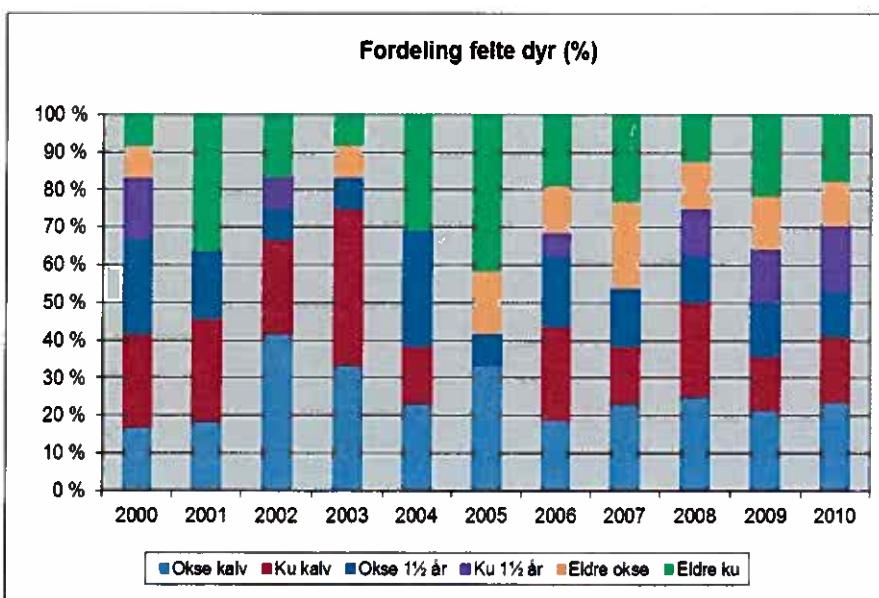

Figur 8: Andel felte kalv, ungdyr (kalv + 1,5 åringer) og hanndyr

Med den ønskede sammensetningen av elgstammen (se side 2) anbefales det at ungdyr utgjør ca. 2/3 av felte dyr. På sikt bør en bestrebe seg på å øke andelen av felte 1,5 åringer til 50 % av alle felte unge dyr. Lik fordeling mellom kjønnene av de felte dyrene er også ønskelig. Figur 8 viser at fellingen av ungdyr har stabilisert seg på ca. 70 % etter å ha hatt enkelte år med noe lav andel felte ungdyr.

I de siste avskytingsplanene har det i tillegg til alder også vært benyttet andre kriterier for hva som skal regnes som ungdyr. Disse kriteriene har vært vektgrense og antall tagger på gevir, og må kunne sies å ha vært en suksess da man har oppnådd en tilfredsstillende andel reelle ungdyr (kalver + 1,5 åringer), dvs. ca. 2/3 av alle felte dyr. Kjønnsfordelingen av felte 1,5 åringer har også blitt bedre da jegerne ”våger” å skyte små kyr som man ellers ville vært usikker på om er 1,5 åring. De samme kriteriene vil derfor også benyttes i denne avskytingsplanen.

Ved valg av avskytningsplan er det lagt vekt på å oppnå en produktiv elgstamme (se side 2; Målsetting).

Figur 9: Prosentsfordeling av felte elg

Det har vært en fin utvikling i den totale elgstammen de siste årene og den er nå på et nivå vi mener er tilfredsstillende. Dette underbygges av observasjoner både utenom elgjakta og observasjoner under elgjakta hvor sett-elg pr jegerdagsverk har økt med ca. 50 % i løpet av de siste 3-4 årene (figur 2).

I fastsetting av avskytingsplan for planperioden tas det hensyn til den positive utviklingen i elgbestanden de senere årene, samt at det er observert mye elg langs veiene denne vinteren. Det legges derfor opp til en liten økning (ca. 9 %) i uttaket av elg i forhold til forrige planperiode og som er i tråd med det sterke presset på vinterbeite i området. Det vil imidlertid ikke legges opp til at hele økningen tas ut ved fordeling til jaktlagene, men vil bli vurdert etter hvordan man opplever at bestanden utvikler seg. Avskytningsplanen legger ellers opp til å opprettholde elgbestanden på omtrent samme nivå som nå, men med en liten justering av sammensetningen. Dette skal oppnås ved at det primært skytes unge dyr, mens voksne produksjonsdyr så som store okser og kyr med to kalver i størst mulig grad skal spares.

Planlagt avskyting i planperioden er som vist i tabell 1 nedenfor.

	2011	2012	2013	Totalt	Andel
Kalver	5	5	6	16	35 %
Ungdyr	5	5	5	15	33 %
Eldre hanndyr	2	3	2	7	15 %
Eldre hunndyr	3	2	3	8	17 %
Totalt	15	15	16	46	100 %

Tabell 1: Avskytningsplan for 2011 til 2013 oppgitt i antall dyr

Avskytingsavtalen er bygd opp slik at målsetting som er satt i bestandsplanen skal kunne nås. Kalver kan erstatte eldre dyr, mens ungdyr kan erstatte voksne dyr. Med ungdyr forstås dyr som er 2,5 år eller yngre. Alternativt for kyr omfatter det også eldre kyr som har en slaktevekt mindre enn 170 kg. Når det gjelder okser regnes ungdyr som okser med inntil to tagger på hver side (totalt inntil 4 tagger) og ei slaktevekt på mindre enn 180 kg. Dersom oksen har 4 tagger og veier mer enn 180 kg blir det ikke straffreaksjon, men dyret vil anses som voksen og reguleres mot senere års tildeling i bestandsplanperioden.

For hele planområdet tillates det at fellingen av inntil 4 dyr kan overføres fra ett år til et annet. Dette gjelder ikke det siste året i planperioden. Eventuelt overførte dyr tilfaller ikke det enkelte jaktlaget året etter, men vil inngå i den totale kvoten som fordeles av styret i Indre Evenes Storvald på vanlig måte.

Praktiske ordninger

Styret i Indre Evenes Storvald er overordnet kontrollorgan og skal fordele kvoten mellom jaktlagene, samt kontrollere at avskytingen skjer i samsvar med tildelte kvoter og godkjent avskytningsplan.

Senest 5 dager etter endt jakt skal jaktlederne avgj skriftlig rapport og levere inn ”sett elg” og ”felt elg” skjema til styret i Indre Evenes Storvald som videresender dette til Viltfaglig Utvalg.

Hvert av jaktlagene er ansvarlig for å betale fellingsavgift for de respektive dyrene de feller.

Det vises forøvrig til egne vedtekter og regler for valdet.

Reaksjonsbestemmelser

Hvert enkelt jaktagt er ansvarlig for at uttaket av elg er i samsvar med tildelingen. Alle feilfellinger skal umiddelbart meldes leder i bestandsplanstyret. Feilskyting utover totalt tildelt kvote for bestandsplanområdet er straffbart i hht. Viltlovens § 48 og skal i tillegg rapporteres til kommunen.

Konsekvensene for feilfellinger vil variere, men skal i størst mulig grad ramme jaktagtet som foretok feilskytinga. Det vises forøvrig til egne regler som regulerer reaksjoner og tiltak som kan iverksettes ved feilskyting.

Fullmakt

Styret i Indre Evenes Grunneierlag er gitt fullmakt til å sende inn bestandsplanen for Indre Evenes Storvald gjeldende for perioden 2011 – 2013 til godkjenning og til å inngå avskytningsavtale med Evenes kommune på vegne av Indre Evenes Storvald.

Dato: 26.05.2011

EVENES KOMMUNE
VIKTIGLIG UTVALG
Day (nr. Grethe)

For Evenes kommune

Dato: 25.4.11

Kai Mørk
For Indre Evenes Grunneierlag

Vedlegg: Avskytningsavtale

Avskytningsavtale for elg i perioden 2011 - 2013

Indre Evenes Storvald, som består av Indre Evenes Grunneierlag, Strand jaktfelt og Bergvik jaktfelt, har ved vedtak av/..... – 2011, sak _____ i Viltfaglig Utvalg fått godkjent Bestandsplan for elgforvaltning 2011-2013.

I samsvar med avskytningsprofilen som fremkommer i bestandsplanen er det inngått følgende avskytningsavtale mellom valdet og Viltfaglig utvalg.

1. Den årlige fellingskvote tildeles valdet samlet som valgfrie dyr med hjemmel i Viltlovens forskrift om forvaltning av hjortevilt og bever § 14. Kvotestørrelsen fastsettes av kommunen for hele planperioden etter samråd med valdet som forplikter seg til å etterstrebe et årlig uttak fordelt på antall, kjønn og alder i henhold til avskytningsplanen.
2. Ut fra forutsetningene i hjorteviltsforskriftene § 14, og med henvisning til bestandsplan, godtar kommunen at valdet selv fordeler tildelt kvote som vist i tabellen nedenfor.

	2011	2012	2013	Totalt	Andel
Kalver	5	5	6	16	35 %
Ungdyr	5	5	5	15	33 %
Eldre hanndyr	2	3	2	7	15 %
Eldre hunndyr	3	2	3	8	17 %

3. Valdet forplikter seg til å tilstrebe en fordeling av felt elg innenfor avtaleperioden som vist i punkt 2. Kalver kan erstatte eldre dyr, mens ungdyr kan erstatte voksne dyr. Med ungdyr forstås dyr som er 2,5 år eller yngre. Alternativt for kyr omfatter det også eldre kyr som har en slaktevekt mindre enn 170 kg. Når det gjelder okser regnes ungdyr som okser med totalt inntil 4 tagger og/eller med ei slaktevekt på mindre enn 180 kg. Dersom oksen har 4 tagger og veier mer enn 180 kg blir det ikke straffreaksjon, men dyret vil anses som voksen og reguleres mot senere års tildeling i bestandsplanperioden. For hele planområdet tillates det at fellingen av inntil 4 dyr kan oversøres fra ett år til et annet. Dette gjelder ikke for det siste året i planperioden.
4. Ved vesentlige avvik fra godkjente bestandsplan, eller vesentlige uforutsette endringer i bestanden i området i løpet av planperioden, kan kommunen vedta å trekke godkjenningen tilbake og dele ut ny fellingstillatelse.
5. Dersom Viltfaglig Utvalg eller politi/jakttoppsyn forlanger det, plikter jaktlagene å rapportere om eller fremvise felte dyr. Dersom kommunen ber om det skal deler av felte dyr oppbevares for kontroll.
6. Valdet plikter til å levere inn rapporter og følge opp organinnsamlinger etter initiativ fra Direktoratet for Naturforvaltning, Fylkesmannen eller kommunen. Vektskjema, samt sett- elg og felt-elg rapporter skal leveres kommunen innen 10 dager etter jaktas slutt.
7. Feilskyting skal meldes til bestandsplanstyret umiddelbart. Feilskyting utover totalt tildelt kvote for planområdet er straffbart i hht. Viltlovens § 48 og skal rapporteres til Viltfaglig Utvalg. Reaksjoner for feilskyting vil variere, men skal i størst mulig grad ramme jaktlaget som foretok feilskytinga. Det vises forøvrig til egne regler som regulerer reaksjoner og tiltak ved feilskyting.

Bogen, den 26.05. – 2011

EVENES KOMMUNE
VILTFAGLIG UTVALG
For Viltfaglig Utvalg

Snubba, den 25.04. – 2011

For Indre Evenes Storvald